

Úvodník: Odkaz profesora Jana Kořenského a současné obzory lingvistiky

Editorial

Lenka Pivoňková, Ludmila Lacková Bennett
Univerzita Palackého v Olomouci
lenka.pivonkova@upol.cz, ludmila.bennett@upol.cz

Foreword: The Legacy of Professor Jan Kořenský and Contemporary Horizons of Linguistics

Vážený čtenáři,

s velkou radostí Vám přinášíme speciální číslo časopisu Linguistic Frontiers, které je věnováno mimořádné osobnosti české lingvistiky – profesoru Janu Kořenskému. Toto vydání obsahuje příspěvky, které byly předneseny při slavnostním otevření knihovny profesora Kořenského, jež se konalo 8. března 2023 v Olomouci na půdě International Semiotics Institute. Knihovna, která obsahuje všechny jeho knižní publikace, je důstojným vyjádřením úcty k jeho bohatému vědeckému odkazu.

Jan Kořenský byl jedním z nejvlivnějších českých lingvistů, jehož práce zásadně ovlivnily nejen domácí, ale i mezinárodní jazykovědné myšlení. Jeho výzkum se soustředil na různé aspekty lingvistické teorie, přičemž jedním z jeho nejvýznamnějších přínosů byla gramatická teorie, charakterizovaná komplexní a inovativní formalizací. Zvláště pak jeho práce na kategorii pádu a gramatické konstrukci ze sémantické báze představovaly milníky v oblasti jazykovědného výzkumu. Kořenský přinesl také nový pohled na procesuální přístup ke kategorizaci slovních druhů, což otevřelo nové diskuse a rozšířilo stávající lingvistické paradigmaty. V pozdější fázi své kariéry se zaměřil na textovou lingvistiku, teorii komunikace, sémiotiku a analýzu mluvených komunikátů, čímž obohatil lingvistiku o nové perspektivy.

V tomto čísle naleznete články, které detailně zkoumají různé aspekty Kořenského teorie. Juraj Dolník se ve svém příspěvku věnuje Kořenského pohledu na status řeči v kontextu subjektovo-objektové noetiky a vyjadřuje svůj odvážný postoj vůči pojmu *langue* jakožto abstraktní jazykový systém, za pomoci argumentů Jana Kořenského a jeho procesuálního přístupu k jazyku. Ludmila Lacková Bennett pak reflektuje desáté výročí Kořenského článku o teorii nových médií, v němž předvídal proměny

způsobené technologickým pokrokem. Jeho vizionářské myšlenky o transformaci technologií z pouhých komunikačních prostředků na aktivní subjekty, které ovlivňují mezilidské vztahy a identitu, jsou obzvláště relevantní v dnešní době nástupu umělé inteligence. Olga Orgoňová a Alena Bohunická ve svém článku přicházejí s metaforou jazyka jako tkaniny, což přináší nový pohled na složitost a mnohvrstevnatost jazykových struktur. Tato metafora naznačuje, jak jazyk nejen tvoří, ale i reflektuje složitou síť lidské komunikace a sociální interakce. Článek "Vzpomínka na Jana Kořenského" od Oldřicha Uličného nostalgicky reflektuje život českého lingvisty Jana Kořenského. Autor vzpomíná na své setkání s Kořenským v roce 1955, spolupráci v Ústavu pro jazyk český v Praze, a sdílí zážitky z turbulentní doby české historie. Uličný zdůrazňuje Kořenského přínos v oblastech sémantiky, pragmatiky a komunikační teorie. Milada Hirschová se ve svém článku se zaměřuje na práci Jana Kořenského, který se již v 70. letech zabýval pragmatickými tématy, přestože je tehdy ještě nenazval explicitně. Ve své nejvýznamnější práci z roku 1984, nazvané "Konstrukce gramatiky ze sémantické báze", Kořenský analyzuje vztahy mezi sémantikou, gramatikou a pragmatikou a integruje pragmatickou dimenzi do svého modelu gramatiky, čímž ukazuje, jak ovlivňuje funkční vlastnosti lexikálních a gramatických proměnných. Příspěvek Lukáše Zámečnicka zkoumá metodologickou inspiraci Jana Kořenského v teorii dynamických systémů, a to v jeho klíkových textech. Sleduje interdisciplinární vazby humanitních a přírodních věd v 90. letech 20. století, a připomíná Kořenského hypotézu o vztahu mezi pořádkem a chaosem, která se vyvíjela na přelomu 20. a 21. století. A v neposlední řadě článek autorů Karla Čapky a Kláry Venglařové, který se věnuje vzpomínce na profesora Kořenského a jeho

Úvodník: Odkaz profesora Jana Kořenského a současné obzory lingvistiky

odkazu pro další generace lingvistů. Autoři reflektují jeho vliv na rozvoj lingvistiky v České republice a představují Knihovnu profesora Kořenského.

Doufáme, že toto speciální číslo časopisu Linguistic Frontiers Vás inspiruje a podnítl k hlubšímu zamyšlení nad významem a odkazem profesora Jana Kořenského. Jeho práce nadále formuje a posouvá hranice lingvistického bádání a přináší nám nové perspektivy na roli jazyka ve společnosti. Děkujeme, že s námi slavíte jeho trvalé přínosy a sdílíte radost z objevování nových lingvistických obzorů.

S pozdravem

Redakční tým Linguistic Frontiers

Funding: Tento článek vznikl za podpory projektu Critical Digital Humanities v teorii a praxi IGA_FF_2024_029

Foto z 8. března 2023

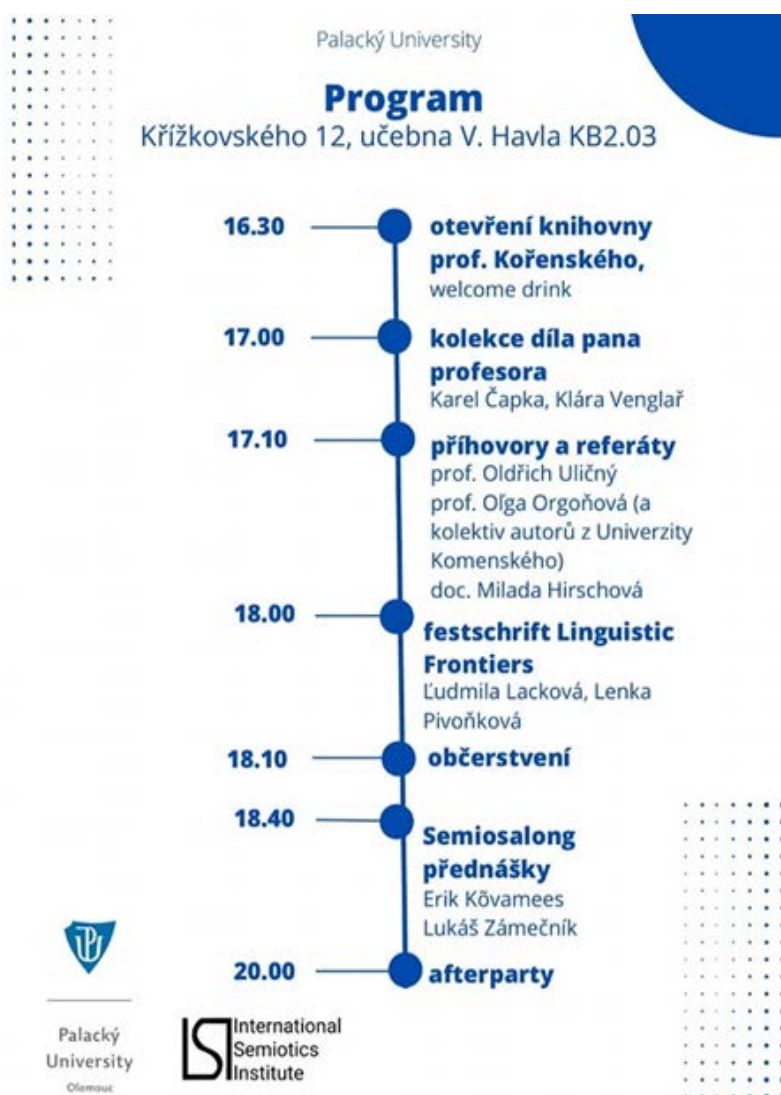

Figure 1: Program slavnostního otevření knihovny Jana Kořenského

Figure 2: Poster ilustrovaný studentkou KOL Mia Lévyová

Figure 3: Knihovna Jana Kořenského umístěna v prostorách ISI (International Semiotics Institute) na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Figure 4: *Ľudmila Lacková Bennett a současní studenti Katedry Obecné Lingvistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci.*

Figure 5: *Oldřich Uličný.*